

W.J.C. van Blijderveen

GELOVEN EN GEOHOORZAMEN

Mediteren over
de Bergrede

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	9
1. Je zult maar arm zijn en treuren...	13
2. Je zult maar zachtmoedig zijn...	18
3. Je zult maar honger en dorst hebben...	25
4. Je zult maar barmhartig zijn...	32
5. Je zult maar rein van hart zijn...	39
6. Je zult maar vreedzaam zijn...	47
7. Je zult maar vervolgd worden...	56
8. Zout en licht	63
9. Jezus en de wet	70
10. Jezus en de ouden: Je zult niet doodslaan	78
11. Jezus en de ouden: Je zult geen overspel plegen	85
12. Jezus en de ouden: Zweer niet!	94
13. Jezus en de ouden: oog voor oog en tand voor tand	101
14. Jezus en de ouden: Heb uw naaste lief	110
15. Behagen we onszelf of God?	119
16. Ga in je binnenkamer	126
17. Biddend strijden	133
18. Vasten?	141
19. Wees niet bezorgd	148
20. Ootmoedig wandelen met God	155
21. Horen en doen	161
Verder lezen	167

Voorwoord

Het onderwijs van Jezus uit de Bergrede (Mattheüs 5-7) heeft me in de loop van de jaren telkens weer gefascineerd. Mijn eerste, meer grondige kennismaking met dit bijbelgedeelte dateert uit mijn studietijd. In de boekenkast van mijn schoonouders ontdekte ik op een mooie zomeravond *De Bergrede* van de hand van Martyn Lloyd-Jones. In één adem heb ik zijn preken uitgelezen. In de jaren daarna ben ik geraakt door *Navolging* van Dietrich Bonhoeffer. Op krachtige wijze laat hij zien hoe geloof en gehoorzaamheid samen behoren te gaan in het christenleven. Als predikant heb ik gemerkt dat veel jongeren en ouderen worstelen met de vraag hoe het christenleven vormgegeven moet worden. Om die reden heb ik in de hersteld hervormde gemeente van Woudenberg in 2020-2021 een serie preken over Mattheüs 5-7 gehouden. Verschillende gemeenteleden hebben me in de maanden daarna gestimuleerd het onderwijs uit te werken en voor uitgave geschikt te maken, zodat ook anderen er kennis van kunnen nemen. Met dankbaarheid en vreugde draag ik dit schrijven dan ook op aan de hersteld hervormde gemeente van Woudenberg.

De bijbelteksten worden weergegeven in de Herziene Statenvertaling, de bijbelvertaling die me door de jaren heen vertrouwd is geworden en die bij de voorbereiding van mijn preken geopend ligt op mijn bureau. Geregeld ga ik daarnaast ook uit van een eigen werkvertaling.

Woudenberg, voorjaar 2022
Ds. W.J.C. van Blijderveen

Inleiding

De gelovige gehoorzaamt, de gehoorzame gelooft

Hoe leef je als christen? Over deze vraag is in de kerk de afgelopen eeuwen nogal wat discussie gevoerd. Want geloof en leven, hoe verhouden die zich nu tot elkaar? Luther kon het heel kernachtig zeggen: 'Wie gelooft, die heeft het. Wie niet gelooft, die heeft het niet.' Maar maakt die leer van 'genade alleen' en 'door het geloof alleen' mensen niet zorgeloos en goddeloos? Want als alles genade is, dan maakt het toch niet uit hoe je leeft? Dit is een tegenwerping waar Paulus (Rom. 6) al over schrijft. Maar waarom heeft God dan Zijn wet gegeven? Waarom staan de brieven van het Nieuwe Testament vol met aansporingen en concrete aanwijzingen voor het dagelijks leven? Moeten we niet gewoon heel hard ons best doen om die geboden en aanwijzingen in ons leven vorm te geven? Voor we het weten komen we van het ene uiterste in het andere uiterste terecht.

Wetticisme

Als we nadenken over het christelijke leven, dan is er aan de ene kant het gevaar van wetticisme. Dat wetticisme kan verschillende vormen aannemen, maar in de kern van de zaak gaat het hierom dat het geloof alleen niet genoeg is. Er wordt van ons ook een bijdrage verwacht. Er worden voorwaarden gesteld. Wij moeten met onze werken, met onze ernst, met onze trouw laten zien dat we de genade van God waardig zijn. Genade wordt afhankelijk van onze inspanning. Tegen die gedachte hebben de Reformatoren en de Dordtse Synode zich, met een beroep op de apostel Paulus, gekeerd. Wij worden gerechtvaardigd door het geloof

alleen zonder de werken der wet. Het is genade alleen en het is Christus alleen. Wij kunnen en wij hoeven God er niet toe te bewegen ons genadig te zijn. Hij is de Genadige. Als goddelozen ontvangen wij de genade van God niet op grond van onze waardigheid. Wij krijgen er deel aan door het gelovig aanvaarden van Gods beloften, die ons in de verkondiging van het Woord worden aangeboden.

Antinomianisme

Aan de andere kant is er het gevaar van het antinomianisme. Iemand die daar in de recente geschiedenis heel sterk oog voor heeft gehad is de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer (1906-1945). Zijn meest bekende werk is *Nachfolge* (*Navolging*). In dat boek legt hij er de vinger bij dat dat begrip genade in de Lutherse Kerk van zijn dagen goedkoop geworden was. Genade ging niet langer meer over de rechtvaardiging van de zondaar en de goddeloze, maar over de rechtvaardiging van de zonde. Breed leefde in die dagen de gedachte: Ik ben lid van de kerk, in ben gedoopt, ik heb belijdenis gedaan en ik ga aan het avondmaal, ik leef van genade, ik moet het hebben van het werk van Christus en steunend daarop ben ik gered. Maar intussen maakte men geen ernst met de heiliging van het leven. In de verkondiging klonken nog steeds dezelfde eeuwenoude woorden: genade alleen. Maar de betekenis was een volstrekt andere geworden.

Bonhoeffer gebruikt om dat duidelijk te maken een voorbeeld. Een hoogleraar kan na een leven van studie en zoeken naar wijsheid en inzicht zeggen: 'Hier komen we niet verder mee, ik begrijp het nog steeds niet.' Die woorden hebben uit zijn mond een heel andere lading dan wanneer ze uit de mond van een eerstejaarsstudent klinken. In het geval van de hoogleraar zijn ze de conclusie van een zoektocht. Uit de mond van een beginnend eerstejaarsstudent worden ze gebruikt als excuus om er luiheid mee te camoufleren. Zo kunnen we ook met de genade van God omgaan. Dan rechtvaardigen we, met een beroep op de genade, de zonde die er in ons leven is zonder dat

we strijden tegen de zonde. 'Ik ben nu eenmaal een zondaar,' zeggen we dan. Dat is helemaal waar! Maar het kan een goedkoop excuus worden om de zonde aan de hand te houden en geen ernst te maken met bekering. Zo spreekt de Schrift niet. Als we leven van genade, dan klinkt het woord van Paulus ons in de oren: U bent duur gekocht. Zo verheerlijk dan God in uw leven (1 Kor. 6:20)! Aan de genade van God hangt een prijskaartje: de prijs van het bloed van de Zoon van God! Daar kun je niet goedkoop mee omgaan. Als we het hebben over genade, dan hebben we het over het evangelie dat een geweldige troost is voor hem of haar die op de weg van de navolging en de gehoorzaamheid er steeds weer achter komt dat hij of zij in dit leven niet zonder zonde kan worden.

Deze gedachten brengen Bonhoeffer tot de bekende uitspraak: 'Alleen de gelovige gehoorzaamt en alleen de gehoorzame gelooft.' Geloof en gehoorzaamheid horen onlosmakelijk bij elkaar. Het een kan er niet zijn zonder het ander. Geloven is steunen op het Woord van Christus, maar tegelijk ook gehoorzamen aan het Woord van Christus.

Luisteren naar Jezus

De vraag is wel hoe dat gestalte krijgt. Wat betekent het leven van Gods genade nu voor de praktijk van het christenleven? In de Bergrede, zoals we die vinden in Mattheüs 5-7, geeft Jezus onderwijs over het leven van de kinderen van het Koninkrijk van God. Als ergens blijkt dat geloof en gehoorzaamheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, dan is het hier. Dat maakt Jezus Zelf duidelijk aan het slot van Zijn preek in de gelijkenis van de wijze en de dwaze bouwer. Het gaat erom dat de woorden van Jezus je leven gaan stempelen. Dat je de woorden hoort, bewaart en in praktijk brengt. Geloven is steunen op Christus alleen. En tegelijk gehoorzamen aan zijn Woord. Op die manier is de Bergrede ook opgebouwd.

Als Jezus op de berg gaat zitten met de schare om Zich heen en als Hij Zijn mond opent, dan klinken er niet allereerst

vermaningen en concrete aanwijzingen voor het dagelijkse leven. Jezus laat allereerst zien hoe wij deel krijgen aan het Koninkrijk van God. Vervolgens krijgt het leven van de kinderen van het Koninkrijk de aandacht. Zij leven in deze wereld, maar zij leven niet naar de normen van deze wereld. Hun levensstijl staat haaks op de levensstijl van de wereld.

Zalig...

Jezus valt met de deur in huis. Zalig! Het is een lastig te vertalen woord. Het woord 'zalig' doet in ons spraakgebruik denken aan het hiernamaals. 'Geluk' gebruiken we vaak voor iets fijns in het hier en nu. Maar dit woord van Jezus omspant beide. Het gaat om ons leven hier en nu en het strekt zich uit tot in de eeuwigheid.

Wanneer ben je nu zalig? Dat is een belangrijke vraag. Ieder mens verlangt immers naar geluk, vrede, zaligheid. Maar het antwoord zou ons weleens tegen kunnen vallen. Degenen die Jezus zaligspreekt, aan hen zouden wij nu niet direct gedacht hebben. Armen en mensen die treuren passen niet bij ons denken over geluk. Vervolgden worden zalig gesproken. Mensen die lijden onder smaad en spot. Dat zijn ook niet bepaald zaken die wij verbinden met geluk en zaligheid. Eerder het tegenovergestelde. Als je rijk bent, als je lachen kunt en vrienden bij de vleet hebt, dan ben je gelukkig. Al weten we trouwens best dat je miljonair kunt zijn en toch ongelukkig en onrustig.

Nu moeten we wel goed lezen. Het geluk zit niet in de armoede of het treuren, maar het geluk zit in de belofte die volgt. Armen ontvangen het Koninkrijk der hemelen. De treurende wordt vertroost en de vervolgte zal de aarde beërven. Anders gezegd: Jezus schildert in de zaligsprekingen het portret van de christen, van degenen die delen in het Koninkrijk der hemelen. Degenen die God zullen zien en eeuwig zullen leven. Als dat geen geluk is!

1. Je zult maar arm zijn en treuren...

Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.

Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden.

Mattheüs 5:3-4

Over wie heeft Jezus het als Hij de armen zaligspreekt? Bij Mattheüs is het zonder meer duidelijk dat Jezus niet de armen als zodanig zaligspreekt. Het gaat om de armen van geest. Om armen in geestelijk opzicht. In het Grieks staat het er een beetje sterker. Het gaat om de bedelaars. Om de arme die zichzelf niet meer helpen kan en die helemaal aangewezen is op de genade en de ontferming van anderen. Zo'n bedelaar is iemand die zijn handen ophoudt en die vraagt om een gift. Als hij niets krijgt, zal hij sterven! Hij heeft al zijn hoop gevestigd op de ander.

Arm en ellendig

Met dat beeld tekent Jezus de realiteit van ons leven. Zo staat het er met ons in geestelijk opzicht voor. Nu is het maar de vraag of we dat willen zien en erkennen. Een paar jaar geleden ontmoette ik een man. Hij vertelde dat hij een schuld had van een paar duizend euro. Eigenlijk hoorde hij niet thuis bij de schuldsanering, en al helemaal niet bij een re-integratietraject, vond hij. Met een paar maanden flink werken was die schuld weer opgelost. Hij vertelde het alsof hij een tientje schuld had bij zijn buurman, terwijl hij een ton per maand verdiende. In werkelijkheid was zijn schuld veel groter. Maar de grootste ellende was zijn levenshouding. Deze schulden had hij gemaakt

door te veel alcohol te drinken. Zijn schuld zou door het alcoholprobleem alleen maar groter worden. Dat probleem zag hij echter niet en de werkelijkheid van zijn totaal geruïneerde leven drong niet tot hem door. Aan zichzelf wilde hij niet werken en hulp van een ander had hij niet nodig. Het is werkelijk onthutsend om te zien hoe iemand bij een totaal verwoest leven kan doen alsof het om een klein probleem gaat. Maar doen wij in geestelijk opzicht niet allemaal zo?

Wil je werkelijk gelukkig worden? Dan is het nodig dat je tot jezelf komt. Dat je de realiteit onder ogen gaat zien. Ons leven ligt in puin. Wij zijn kinderen van Gods toorn. De eeuwige nacht komt, de inktzwarte duisternis is een werkelijkheid. Dat is wat de HEERE ons door Woord en Geest laat zien en wat Hij ons in het christenleven steeds dieper laat zien: de onvoorstelbare verlorenheid. We staan bij God diep in het krijt. We hebben Zijn naam en eer en recht geschonden. En we kunnen het nooit meer in orde maken. Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen? Wie zal mij vaste grond onder de voeten geven! Ik sta met lege handen.

Arm en machteloos

Tegelijk moeten we de armoede en de droefheid waar Jezus over spreekt daar niet toe beperken. Mijn armoede raakt niet alleen mijn verhouding tot God. Mijn tranen zijn niet alleen tranen over mijn zonden. Die armoede van geest raakt ook mijn verhouding met de naaste en met de wereld. Het brengt met zich mee dat ik besef en steeds dieper besef dat ik bij mijn naaste in het krijt sta. Dat ik met de zonde niet alleen God, maar ook mijn naaste geweldig tekortdoe.

Zelfs daar is niet alles mee gezegd. In die armoede van geest zit ook iets van de machteloosheid die we ervaren als we in de wereld om ons heen kijken. Een wereld die gebroken is. Een wereld waarin onrecht een plaats heeft en waar ziekte en dood zomaar het leven binnenkomen. En wij staan midden in die

gebrokenheid met lege handen. Machteloos. Niet in staat om de wereld te veranderen en te vernieuwen. Daar is het treuren ook mee verbonden. Het woord dat hier door Jezus gebruikt wordt, gaat niet over een luid jammeren. Het gaat hier eerder om het knagende verdriet dat overal en in alle situaties zich sterker of zwakker laat voelen. Het is de droefgeestige ondertoon die het hele bestaan doordringt. Ds. J. Overduin schreef daarover in *Gods grote verrassing*: ‘Het is het besef dat het in deze wereld nooit honderd procent feest is.’¹ Er valt altijd schaduw over het licht en de vreugde. De schaduw van gebrokenheid en rouw. De schaduw van zorg en teleurstelling. Hoezeer je ook genieten kunt van de mooie dingen die er zijn in het leven. Er zit altijd de schaduwzijde aan dat het voorbij gaat.

Wie zou niet wenen?

Zalig zijn de armen van geest. Zalig zijn zij die treuren. Zalig als we de realiteit van het bestaan onder ogen zien. Waarom? Omdat we dan afzien van onszelf. Omdat we dan aan onszelf leren twijfelen en leren hopen op God. Ik lig midden in de dood, maar ik zoek het leven buiten mijzelf. In de realiteit van dood en gebrokenheid klinkt het woord van Jezus: Zalig zijn de armen van geest. Zalig, want voor hen is het Koninkrijk der hemelen!

Het Koninkrijk der hemelen! Dat gaat niet allereerst om een toekomstig Koninkrijk. Over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waarop gerechtigheid woont. Het Koninkrijk der hemelen is allereerst een leven in Gods nabijheid. Dat is leven in Gods vrede! Dat is leven onder Gods hoede en bescherming. Dat is een geweldig verrassend woord. Hoe is het mogelijk?

---

1 Ds. J. Overduin (1902-1983) was predikant in de Gereformeerde Kerken in Nederland. Vanwege zijn verzet tegen de inperking van het christelijk onderwijs door de nazi's kwam hij in concentratiekamp Dachau terecht. Hij was onder meer predikant in Sleen, Kampen, Arnhem, Amsterdam (voor evangelisatie) en Veenendaal.

Christus: arm geworden om ons rijk te maken

Het geheim daarvan ligt in de Koning van dat Koninkrijk, in Christus. Hij is om onze zaligheid arm geworden, terwijl Hij rijk was, schatrijk. De hemelse heerlijkheid, met de talloze engelen die Hem dienden, was Zijn rijkdom. Maar Hij heeft die verlaten. Hij is arm geworden. Zo arm, dat een kribbe Zijn wieg was, dat Hij geen steen had om Zijn hoofd op neer te leggen. Hij is alles kwijtgeraakt. Zijn kleren werden Hem afgerukt, Zijn discipelen verlieten Hem. Hij werd aan het kruis genageld. De aarde verwierp Hem. Alleen hing Hij op Golgotha tussen hemel en aarde. Diepe eenzaamheid omringde Hem. Er was niemand meer die helpen kon. Niemand meer die verlossen kon. Zijn enige hoop was God. En als een arme van geest heeft Hij Zijn nood geklaagd. Hij heeft geroepen: Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten! Maar er kwam geen antwoord. De enige bedelaar die ooit door God is afgewezen, is Christus geweest. Hij is afgewezen door de Vader. Daar ligt het geheim. Want Hij werd verlaten door alles en door iedereen, opdat wij tot God genomen zouden worden om nooit meer door God verlaten te worden. Opdat voor ons het Koninkrijk der hemelen ontsloten wordt. Daar kom je niet binnen als een rijke. Daar kom je niet binnen op grond van je eigen prestaties. Daar kom je slechts binnen als een arme van geest. Als een bedelaar.

In de realiteit van zonde en dood klinkt het evangelie van Gods Koninkrijk dat in Jezus Christus gekomen is. Het evangelie van Christus zegt ons: Het blijft niet eeuwig zoals het nu is! God en niet de duivel, het leven en niet de dood, het licht en niet de duisternis, de heiligheid en niet de zonde, de liefde en niet de haat hebben het laatste woord!

Dat is een machtig woord in onze armoede en in onze treurigheid: als zondaar leef ik van genade. Als zondaar blijf ik mijn leven lang op genade aangewezen. Maar die genade houdt mij nederig. Die genade troost mij. Die genade maakt mij werkelijk

gelukkig! Want in dat woord hoor ik de vergeving van de zonden doorklinken. In dat woord hoor ik de vrede met God en het eeuwige leven doorklinken! In dat woord klinkt iets door van God die als mijn Koning mij beschermt en bewaart. In dat woord klinkt iets door van de belofte dat de tranen eenmaal van de ogen worden afgewist.

Die genade is ook de bron voor zachtmoedigheid en barmhartigheid. Alleen de gelovige gehoorzaamt. De gehoorzaamheid begint met het geloof. Met het hopen op God. De gelovige is hij of zij die met zijn armoede en droefheid aan God in Christus hangt. Dat is de grondlijn, de grondregel in Gods Koninkrijk. En machtig klinkt het ons in de oren dat de Heilige en Verhevene wonen wil bij hen die gebroken zijn van hart en verslagen van geest. In het vastgelopen bestaan van ons klinkt het evangelie! Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen. Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden.

GESPREKSVRAGEN

1. Omschrijf de ‘armen van geest’. Noem een paar voorbeelden uit de Bijbel waar we ‘armen van geest’ tegenkomen.
2. Wat betekent Gods Koninkrijk? Wie is de Koning van dat Koninkrijk voor jou?
3. Welke redenen hebben wij om te treuren?
4. Welke troost biedt de zaligspreking jou?

2. Je zult maar zachtmoedig zijn...

Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.
Mattheüs 5:5

Toen Charles Darwin onderzoek deed in de biologie kwam hij tot een opmerkelijke conclusie. Het leven op aarde, zo stelde hij, kun je typeren als ‘a struggle for life’. Het is een gevecht om te leven, om te overleven en om wat van het leven te maken. Nauw daaraan verbonden is de uitspraak: ‘The survival of the fittest’. De sterkste, de slimste, de best aangepaste, die overleeft het. Met deze uitspraken geeft Darwin een geweldig rake typering van het bestaan op deze aarde. Het is dit principe dat ons denken en handelen bepaalt. Daar heb je uiteindelijk ook geen jarenlang biologisch onderzoek voor nodig. Je hoeft je oor maar te luisteren te leggen en je wordt geconfronteerd met spreekwoorden als: ‘Je moet je de kaas niet van het brood laten eten’, ‘Wie niet sterk is moet slim zijn’ en ‘Een brutaal mens heeft de halve wereld’. Als we mensen ontmoeten die zich de kaas wel van het brood laten eten, mensen die niet direct opkomen voor zichzelf en hun rechten, dan schudden we wat meewarig het hoofd en we zeggen: Geen wonder dat zij in de hoek zitten waar de klappen vallen. Geen wonder dat zij niet vooruit komen in de wereld. Breed leeft de gedachte dat je sterk of slim moet zijn als je wilt uitgroeien tot een succesvol mens op deze aarde. Dan moet je brutaal zijn en een beetje blufpoker kunnen spelen. Het is dit principe waardoor de wereld beheerst wordt en waar de kerk middenin zit. Het is deze manier van denken die ons van nature eigen is en waar-

mee we onze kinderen opvoeden. Want een brutaal mens heeft de halve wereld.

Zachtmoedigen

Maar in die vertrouwde realiteit komt Jezus ons storen. Hij gaat niet mee in het schema van de wereld. Tegenover die wereldse manier van denken en leven, plaatst Hij de geest van zachtmoedigheid. Niet de rijken en de sterken worden zalig gesproken, niet de brutalen die de halve wereld hebben, maar de zachtmoedigen. 'In de zaligsprekingen,' zo zei K.H. Miskotte, 'keert Jezus de dingen goddelijk-waanzinnig om!' (Geciteerd door ds. J. Overduin in *Gods grote verrassing*). Een rake typering. Want wat Jezus in deze zaligsprekingen laat zien, is dat het er in het Koninkrijk der hemelen radicaal anders aan toe gaat dan in de koninkrijken van deze wereld. De burgers van het Koninkrijk der hemelen leven op een radicaal andere wijze dan de burgers van de koninkrijken van deze wereld. De christen staat niet bekend als een brutaal mens, maar als een zachtmoedige. Een zachtmoedigheid die de apostel Paulus overigens typeert als een vrucht van de Geest. Een vrucht die zichtbaar wordt in de concrete realiteit van het dagelijkse leven.

Het christenleven wordt geleefd in de concrete realiteit van deze wereld. Het leven van genade brengt met zich mee dat je op een radicaal andere manier in het dagelijkse leven komt te staan. Je leert anders denken. Je wordt vernieuwd in je gemoed. Je leert zachtmoedig te zijn. De vraag is dan wel wat zachtmoedigheid inhoudt. Om het antwoord op die vraag op het spoor te komen is het goed om eerst eens te kijken naar een concreet voorbeeld uit de Schrift.

Psalm 37

Het zijn deze lijnen die we vervolgens terugvinden in Psalm 37. Naar deze psalm verwijst Jezus expliciet als Hij zegt: Zalig zijn de zachtmoedigen. Zij zullen de aarde beërven. Heel concreet schildert deze psalm een tegenstelling in levenswijze. Aan de

ene kant wordt er gezongen over de goddelozen. Over mensen die los van God door het leven gaan. Het zijn de brutalen. De mensen die leven met de gedachte: Wie niet sterk is, die moet slim zijn. Zij werken zich met listige plannen omhoog op de maatschappelijke ladder. Ze behandelen anderen onrechtvaardig. En het gaat hun, zo zingt de dichter, voor de wind. Inderdaad, een brutaal mens heeft de halve wereld. Wie de kansen grijpt die hij tegenkomt en een beetje met de ellebogen werkt, die komt een heel eind in deze wereld. Het leven van die goddeloze is te vergelijken met een wijdvertakte, bladerrijke inheemse boom. Geweldig om te zien! Je zou er jaloers op worden. Maar pas op! Want is dit het nu? Is dit nu wat je gelukkig maakt? Is dit nu waar je als mens je doel bereikt? Dat je een succesvol zakenman bent. Een gezien en geprezen mens. Iemand die wat bereikt heeft in het leven. Wie los van God leeft, kan als een brutaal mens de halve wereld hebben, maar dan komt het moment dat je sterft en je alles kwijt bent. Dat waar je altijd bang voor geweest bent, dat overkomt je. Je raakt kwijt wat je opbouwde en waar je voor leefde. De ijdelheid, de leegheid blijft over.

Aan de andere kant schildert Psalm 37 de zachtmoedigen. Mensen die vertrouwen op de Heere en die in gehoorzaamheid aan Hem hun plicht doen. In trouw en toewijding wentelen zij hun weg op de Heere. Het kwade vergelden zij niet met kwaad en het onrecht dat hun is aangedaan zetten zij de ander niet betaald. Zij strijden niet voor hun recht, maar zij leggen hun leven met alles wat hun daarin overkomt in Gods handen. Dat is een daad van geloof! Dat is leven in het besef: Ik sta er in het leven niet alleen voor. Ik hoef niet voor mezelf te zorgen. Ik hoef niet te strijden voor mijn rechten: God zorgt voor me en Hij zal mijn recht tevoorschijn laten komen. Hij zal mij recht doen en recht verschaffen. Ik hoef niet met onrecht en listige plannen een succesvol leven op te bouwen. Ik hoef niet te strijden, want de HEERE zorgt voor me en Hij heeft beloofd dat ik de aarde beërven zal.

Vreugde scheppen in de HEERE

Psalm 37 zingt over de zachtmoedigen die vreugde scheppen in de HEERE! Over mensen die hun vreugde en vrede vinden in God. Dat is wat het leven van een christen typeert. Je weet dat je zondaar bent. Arm van geest. Een bedelaar. Een mens die nergens recht op heeft dan op de dood en de eeuwige duisternis. Je treurt om de gebrokenheid en je kunt niet anders dan belijden dat je midden in de dood ligt. Als de Heere met mij in het gericht treedt en mijn zonden in rekening brengt, dan kan ik voor God niet bestaan. Die wetenschap is geen zaak van vreugde. Maar de vreugde zit erin dat je ontdekt dat de HEERE in Zijn grondeloze barmhartigheid je Zijn evangelie laat verkondigen en dat Hij je in de modder van de zonde opzoekt en je Zijn vriendschap biedt. Leven van genade is leven in de wetenschap dat de God en Vader van onze Heere Jezus Christus omwille van Christus ook mijn God en mijn Vader is. De God die voor mij zorgen kan als de Almachtige en die voor mij zorgen wil en zal als een genadig Vader (Heidelbergse Catechismus, zondag 9). Leven van genade is leven in de wetenschap dat je niet van jezelf bent. Dat je er niet alleen voor staat. Dat is wat aan het christenleven een geweldige rust geeft. Een diepe vrede en een stil vertrouwen op God.

De moed om zacht te zijn

Intussen zou je kunnen denken: Vraagt de Heere hier niet het onmogelijke van ons? Het mag duidelijk zijn dat we het hier niet hebben over een natuurlijke eigenschap. Zachtmoedigheid is geen kwestie van genen maar van genade. De zachtmoedigheid waar Jezus hier over spreekt, is geen natuurlijke karaktertrek. Je komt soms opmerkelijk zachte mensen tegen. Mensen die niet snel terugslaan en terugschelden. Mensen die veel kunnen verdragen van anderen en die conflicten uit de weg gaan. Dat kan hun karakter zijn. Dat kan ook te maken hebben met hun levensgeschiedenis en allerlei zaken die ze meemaakten. Feit is dat ze veelal de dingen maar op hun beloop laten. Zelden

tegenspraak bieden. Zo zijn ze nu eenmaal. Angstig voor de reacties van anderen. Te zwak om tegenstand te bieden. Maar dat is geen zachtmoedigheid. Dan verwarren we psychologie met genade.

Als de Bijbel het heeft over zachtmoedigheid, dan gaat het erom dat je de moed hebt om zacht te zijn. Dan gaat het om de keuze die je door het geloof maakt om zacht te reageren! Zachtmoedigheid is de levenshouding van het geloof waarbij je leeft uit het besef dat je leven geborgen ligt in God. En dat is de houding die je leren kunt van Jezus. Want deze zaligspreekning is nauw verbonden aan de woorden van Jezus in Mattheüs 11. Daar zien we Jezus staan met de armen wijd uitgebreid: Komt allen tot Mij, vermoeid en beladen als je bent en Ik zal je rust geven! Leer van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart en je zult rust vinden voor je ziel. Jezus nodigt vermoeiden en beladen. Mensen die zonder God in het leven staan en strijden om op de been te blijven, om naam te maken, mensen die strijden voor hun bestaan. Jezus nodigt uit om te komen tot Hem. Om rust te vinden. De rust omdat de zonde vergeven is. Rust omdat je ontdekt dat Christus de schuld betaald heeft, maar ook de diepe wetenschap dat je leven in Christus geborgen is bij God. Dat de heerlijkheid van de nieuwe aarde voor je als erfenis bewaard wordt. Die ontdekking, die rust, bevrijdt mij van alle krampachtigheid en geeft een diepe ontspanning. En vanuit die rust komt het tot de navolging van Christus.

Jezus: het voorbeeld van zachtmoedigheid

Want als er één zachtmoedig geweest is in deze wereld, dan is Hij het wel. Paulus schrijft over Jezus dat Hij Zijn godheid en goddelijke heerlijkheid niet als een buit krampachtig heeft vastgehouden (Filip. 2). Hij heeft Zijn godheid en Zijn majesteit niet laten gelden. Hij heeft de gestalte van een dienstknecht, van een slaaf, aangenomen. Hij heeft Zich vernederd tot op het ruwe hout van het kruis. Hij heeft de tegenspraak

van de zondaren verdragen. Als Hij uitgescholden werd, dan schold Hij niet terug. Als Hij geslagen werd, dan keerde Hij Zijn tegenstanders ook de andere wang toe. Hij vertrouwde Zijn leven toe in de handen van Zijn Vader die rechtvaardig oordeelt en Hij bad: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen!

Dat betekent niet dat Jezus alles maar over Zijn kant liet gaan. Als het om Zichzelf ging, om Zijn naam en eer dan was Jezus een lam. Een lam dat ter slachting werd geleid. Maar als het ging om de naam van de Vader of om het recht van anderen dat geschonden werd, dan was Jezus een leeuw. Fel klinken dan zijn woorden. Indringend Zijn waarschuwing! En die houding wordt gedragen door één verlangen: om zondaren te behouden!

Zachtmoedigheid: het sieraad van de kerk

Deze zachtmoedigheid is kostbaar voor God. Misschien bereik je hier op aarde niet alles. Misschien haal je de targets niet, misschien gaat die promotie aan je neus voorbij, maar bereik je een hoger doel, een heerlijker doel: Je wint je naaste voor Christus!

Dan blijft waar: een brutaal mens heeft de halve wereld, rijkdom en schatten. Maar wel een schat die roest, die afbrokkelt. Een schat die tijdelijk is. Een schat die met alle kracht verdedigd moet worden. Hoeveel heerlijker is de schat van de zachtmoedige. Hij krijgt geen halve wereld. Geen wereld vol zonde, geen wereld die hij veroveren moet, geen wereld waar het recht van de sterkste geldt, geen wereld die vergaat en afbrokkelt. Hij erft, hij krijgt een wereld, glanzend en vernieuwd. Een wereld waar niet het recht van de sterkste geldt, maar een wereld waar liefde woont. Een wereld betaald met het bloed van Christus. Hij erft, uit genade. En met die wereld in het vooruitzicht, met die stad die fundamenten heeft als toekomst kan hij in het geloof een keuze maken. Liever met het volk van God kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genieting van de wereld en de zonde. Wie leeft vanuit het geloof, die leeft in het besef: deze

aarde is niet het einde. Er wacht een betere toekomst. Zalig zijn de zachtmoedigen, zij zullen de aarde beërven.

GESPREKSVRAGEN

1. Lees Genesis 13. Op welke manier laat Abraham zien dat hij zachtmoedig is? Welke les trek jij daar voor jezelf uit? Doe hetzelfde met Mozes in Numeri 12.
2. Wat vind je van de gedachte dat zachtmoedigheid een keuze is? Hoe kom je tot een levenshouding van zachtmoedigheid?
3. Op welke manier kan de belofte die Jezus aan deze zaligspreking verbindt je aansporen tot christelijk leven?

Hoe leef je als christen? Hoe verhouden geloven en ons dagelijks leven zich tot elkaar?

Deze cruciale vragen staan centraal in dit boek. De auteur neemt daarbij de Bergrede als uitgangspunt. Dit is Jezus' bekendste toespraak, waarin Hij onderwijs geeft over het leven volgens de regels van Gods Koninkrijk. In de Bergrede komen de wezenlijke onderwerpen uit het christenleven aan de orde, waaronder naastenliefde, reinheid, de wet en gerechtigheid. De auteur behandelt de hele Bergrede uit Mattheüs 5-7, waarbij hij telkens lijnen trekt naar het leven van vandaag. Hij laat zien dat geloof en gehoorzaamheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

W.J.C. van Blijderveen is predikant van de Hersteld Hervormde Gemeente te Kruijningen.

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT